

פרשת משפטים – רביעי

(כז) אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל וְנִשְׁיֵא כֹז דִּינָא, לֹא תִקֵּיל; בְּעַמֶּךָ לֹא תֹאָר; וּרְבֵא בְעַמֶּךָ, לֹא תִלוּט.

כז"א אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל: הָרִי זֶה אֲזַהֲרָה לְבִרְכַּת הַשֵּׁם וְאֲזַהֲרָה לְקַלֵּל דִּין:

(כח) מִלֹּאתֶךָ וּדְמָעָךָ לֹא תֵאָחֵר בְּכוֹר בְּנִיךָ תִּתֶן-לִי: תֵּאָחֵר; בְּכֹרָא דְבִנְךָ, תִּפְרִישׁ קֳדָמִי.

כח"א מִלֹּאתֶךָ: חֻבָּה הַמוּטָלָת עָלֶיךָ כְּשֶׁתִּתְמַלֵּא תְּבוּאָתְךָ לְהַתְּבַשֵּׁל וְהֵם בְּכוֹרִים: וּדְמָעָךָ: הַתְּרוּמָה וְאִינִי יוֹדֵעַ מִהוּ לְשׁוֹן דָּמָע: לֹא תֵאָחֵר: לֹא תִשְׁנֶה סֹדֶר הַפְּרִשְׁתָּן לְאַחֵר אֶת הַמוּקְדָּם וּלְהַקְדִּים אֶת הַמָּאוּחָר שֶׁלֹּא יִקְדִּים תְּרוּמָה לְבְּכוֹרִים וּמַעֲשֵׂר לְתְּרוּמָה: בְּכוֹר בְּנִיךָ תִּתֶן לִי: לְפָדוּתוֹ בְּחֶמֶשׁ סֶלְעִים מִן הַכֶּהֶן וְהָלֹא כָּבֹר צִוָּה עָלָיו בְּמָקוֹם אַחֵר אֲלֹא כָּדִי לְסִמּוֹךְ לוֹ כֵּן תַּעֲשֶׂה לְשׁוּרְךָ מִה בְּכוֹר אָדָם לְאַחֵר ל' יוֹם פּוֹדֶהוּ שְׁנֵאֱמַר וּפְדוּיָיו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה אִף בְּכוֹר בְּהֵמָה דָּקָה מִטַּפַּל בּוֹ ל' יוֹם וְאַחֲ"כ נֹתְנוֹ לַכֹּהֵן:

(כט) כֵּן-תַּעֲשֶׂה לְשׁוּרְךָ לְצֹאנֶךָ שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה עִם-אִמּוֹ בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי תִהְנוּ-לִי:

כט"א כֵּן תַּעֲשֶׂה לְשׁוּרְךָ לְצֹאנֶךָ: שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה עִם אִמּוֹ: זֶה לְפִי שֶׁהוּא מְחַסֵּר זְמַן: בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי תִתְּנוּ לִי: יָכוֹל יִהְיֶה חֻבָּה לְבוֹ בְּיוֹם נֶאֱמַר כָּאֵן שְׂמִינִי וְנֶאֱמַר לְהֵלֶן וּמִיּוֹם הַשְּׂמִינִי וְהָלֹא יִרְצָה מִה שְּׂמִינִי הָאִמּוֹר לְהֵלֶן לְהַכְשִׁיר מִשְּׂמִינִי וּלְהֵלֶן אִף שְּׂמִינִי הָאִמּוֹר כָּאֵן לְהַכְשִׁיר מִשְּׂמִינִי וּלְהֵלֶן וְכֵן מִשְּׂמִעוֹ וּבְיוֹם הַשְּׂמִינִי אֶתְּהָ רִשְׁאֵי לִתְנוּ לִי:

(ל) וְאִנְשֵׁי-קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבִשָּׂר בַּשָּׂדֶה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ לִכְלָב תִּשְׁלַכֶּן אֹתוֹ:

ל"א וְאִנְשֵׁי קוֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי: אִם אַתֶּם קְדוֹשִׁים וּפְרוּשִׁים מִשְׁקִיצֵי נִבְלוֹת וְטָרְפוֹת הָרִי אַתֶּם שְׁלִי וְאִם לֹאוֹ אֵינְכֶם שְׁלִי: וּבִשָּׂר בַּשָּׂדֶה טָרְפָה: אִף בְּבֵית כֵּן אֲלֹא שְׂדֵבֶר הַכְּתוּב בַּהוֹוָה מָקוֹם שְׂדֵבֶר בְּהִמּוֹת לְטָרֵף וְכֵן כִּי בַשָּׂדֶה מִצָּאָה. וְכֵן אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה טְהוֹר מְקָרָה לִילָה הוּא הַדִּין לְמְקָרָה יוֹם אֲלֹא שְׂדֵבֶר הַכְּתוּב בַּהוֹוָה. וְאוֹנֵקְלוּס תִּרְגֵּם וּבִשָּׂר דְּתַלִּישׁ מִן חִיּוֹא חִיתָא בִּשָּׂר שְׁנַתְלֵשׁ ע"י טָרַפַּת זָאֵב אוֹ אֲרִי מִן חִיָּה כְּשֶׁרָה אוֹ מִבְּהֵמָה כְּשֶׁרָה בַּחֲיִיָּה: לִכְלָב תִּשְׁלִיכֶן אֹתוֹ: וְלִמְדֵךְ הַכְּתוּב שֶׁאֵין הַקֶּבֶ"ה מְקַפֵּחַ שָׂכָר כָּל בְּרִיָּה שְׁנֵאֱמַר וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרֵץ כָּלָב לְשׁוֹנוֹ אֱמַר הַקֶּבֶ"ה תָּנוּ לוֹ שָׂכָרוֹ:

(ס) כֹּג לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שְׂוֹא אֶל-תַּשֵּׁת יָדְךָ עִם-רִשָּׁע לִהְיוֹת עַד חָמֵס:

ס"א לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שְׂוֹא: כְּתִרְגוּמוֹ לֹא תִקְבֵּל שְׁמַע דְּשִׁקָּר אֲזַהֲרָה לְמִקְבֵּל לְשׁוֹן הָרַע וְלִדִּין שֶׁלֹּא יִשְׁמַע דְּבָרֵי בַע"ד עַד שֶׁיָּבוֹא בַע"ד חֲבֵרוֹ: אֶל תַּשֵּׁת יָדְךָ עִם רִשָּׁע: הַטּוֹעֵן אֶת חֲבֵרוֹ תְּבִיעֵת שִׁקָּר שֶׁהִבְטִיחָהוּ לִהְיוֹת לוֹ עַד חָמֵס:

(כב) לֹא-תִהְיֶה אַחֲרֵי-רַבִּים לָרַעַת וְלֹא-תַעֲנֶה עַל-רֵב לְנֹטֹת אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת:

כב"א לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לָרַעַת: לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לְרַעוּת: יֵשׁ בְּמִקְרָא זֶה מִדְּרָשִׁי חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל אֲבָל אֵין לִי הַמִּקְרָא מִיִּשְׁבַּב בָּהֶן עַל אוֹפְנִיּוֹ מִכָּאֵן דְּרָשׁוּ שֶׁאֵין מִטֵּין לְחֻבָּה בְּהַכְרַעַת דִּין אֶחָד וְסוּף הַמִּקְרָא דְּרָשׁוּ. אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטוֹת. שֶׁאִם יֵשׁ שְׁנַיִם מַחֲבִיבִין יוֹתֵר עַל הַמְּזַכִּין הֵטָה הַדִּין עַל פִּיהֶם לְחֻבָּה וּבְדִינִי נִפְשׁוֹת הַכְּתוּב מִדְּבַר. וְאֶמְצַע הַמִּקְרָא דְּרָשׁוּ. וְלֹא תַעֲנֶה עַל רֵב. עַל רֵב שֶׁאֵין חוֹלְקִין עַל מוֹפְלָא שְׂבִיב"ד לְפִיכָךְ מִתְּחִילִין בְּדִינֵי נִפְשׁוֹת מִן הַצַּד לְקַטְנִים שְׂבִיבֵן שׁוֹאֲלִין תַּחֲלָה שִׁיאֲמָרוּ אֶת דַּעְתָּם. וּלְפִי דְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ כֵּךְ פִּתְרוֹן הַמִּקְרָא: לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לָרַעוּת: לַחֲיִב מִיתָה בְּשִׁבִּיל דִּין אֶחָד שִׁירְבוּ מַחֲבִיבִין עַל הַמְּזַכִּין: וְלֹא תַעֲנֶה עַל רֵב: לְנֹטוֹת מִדְּבָרֵינוּ וּלְפִי שֶׁהוּא חֲסֵר יו"ד דְּרָשׁוּ בּוֹ כֵּן: אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת: וְיֵשׁ רַבִּים שֶׁאֵתְה נּוֹטָה אַחֲרֵיהֶם וְאִימָתִי בְּזִמָּן שֶׁהֵן שְׁנַיִם הַמְּכַרְיִעִין בְּמַחֲבִיבִין יוֹתֵר מִן הַמְּזַכִּין וּמִמִּשְׁמַע שְׁנֵא"ל לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לָרַעוּת שׁוּמַע אֲנִי אֲבָל הִיָּה עִמָּהֶם לְטוֹבָה מִכָּאֵן אֲמָרוּ דִּינֵי נִפְשׁוֹת מִטֵּין ע"פ אֶחָד לְזַכּוֹת וְעַל פִּי שְׁנַיִם לְחֻבָּה וְאוֹנֵקְלוּס תִּרְגֵּם לֹא תִתְּמַנֶּע מִלְּאֲלָפָא מִה דְּבַעֲיִנָךְ עַל דִּינָא וְלִשׁוֹן הָעִבְרִי לְפִי הַתִּרְגוּם כֵּךְ הוּא נִדְרָשׁ: לֹא תַעֲנֶה עַל רֵב לְנֹטֹת: אִם יִשְׁאֲלֶךָ דְּבַר לְמִשְׁפָּט, לֹא תַעֲנֶה לְנֹטוֹת לְצַד אֶחָד וּלְסַלֵּק עֲצָמָךְ מִן הָרִיב, אֲלֹא הָיוּ דִּין אוֹתוֹ לְאַמְתּוֹ. וְאֲנִי אוֹמֵר לִישְׁבּוֹ עַל אֲפִנְיוֹ כְּפִשּׁוּטוֹ, כֵּךְ פִּתְרוּנוֹ: לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים לָרַעוּת: אִם רָאִיתָ רִשָּׁעִים מִטֵּין מִשְׁפָּט, לֹא תֹאמַר: הוּאִיל וְרַבִּים הֵם, הִנֵּנִי נּוֹטָה אַחֲרֵיהֶם: וְלֹא תַעֲנֶה עַל רֵב לְנֹטֹת: וְאִם יִשְׁאֲלֶךָ הַנִּדּוֹן עַל אוֹתוֹ הַמִּשְׁפָּט, אֵל תַּעֲנֶנּוּ עַל הָרִיב דְּבַר הַנּוֹטָה אַחֲרֵי אוֹתָן רַבִּים, לְהַטוֹת אֶת הַמִּשְׁפָּט מֵאַמְתּוֹ, אֲלֹא אֱמַר אֶת הַמִּשְׁפָּט כֹּאֲשֶׁר הוּא, וְקוֹלֵר יִהְיֶה תְּלוּי בְּצוּאָר הָרַבִּים:

(ג) וְדָל לֹא תִהְדָּר בְּרִיבוֹ: ג וְעַל מִסְפִּינָא, לֹא תִרְחִים בְּדִינִיָּה.

ג"א לֹא תִהְדָּר: לֹא תִחְלֹק לוֹ כְּבוֹד לְזַכּוֹתוֹ בְּדִין וְלוֹ דָּל הוּא אֲזַכְּנוּ וְאֲכַבְּדֵנוּ:

(ד) כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אִיבָךְ אוֹ חֲמֹרוֹ תַעֲגֶה הָשֵׁב תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ:

ד"א כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אִיבָךְ אוֹ חֲמֹרוֹ: דְּסִנְאָךְ, אוֹ חֲמִרָה דְּטַעֲי: אֶתְבָּא תְּתִיבְנִיָּה, לִיָּה.

(ה) כִּי-תִרְאֶה חֲמֹר שְׁנֵאָךְ רֵבִין תַּחַת מִשְׁאוֹ וְחֹדְלָתָ מַעֲזֹב לוֹ עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:

ה"א כִּי תִרְאֶה חֲמֹר שְׁנֵאָךְ וְגו': הָרִי כִּי מִשְׁמַשׁ בָּל' דְּלָמָּא שֶׁהוּא מִד' לְשׁוֹנוֹת שֶׁל שְׁמוּשֵׁי כִּי וְכֵה פִתְרוּנוֹ שֶׁמָּא תִרְאֶה חֲמֹרוֹ רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ: וְחֹדְלָתָ מַעֲזֹב לוֹ: בְּתַמִּיָּה: עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ: עֲזִיבָה זֶה לְשׁוֹן עֲזָרָה וְכֵן עֲצוּר וְעֲזוּב וְכֵן וַיַּעֲזְבוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַד הַחֻמָּה מְלֹאָה עֶפֶר לְעֲזוּב וּלְסִיעָה אֶת חוּזֵק הַחֻמָּה. כִּיּוֹצֵא בּוֹ כִּי תֹאמַר בְּלִבְבָךְ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי וְגו' שֶׁמָּא תֹאמַר כֵּן בְּתַמִּיָּה לֹא תִירָא מֵהֶם וּמִדְּרָשׁוֹ כֵּךְ דְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ כִּי תִרְאֶה וְחֹדְלָתָ פְּעָמִים שֶׁאֵתְה חוֹדֵל וּפְעָמִים שֶׁאֵתְה עוֹזֵר הָא כִּיּצַד זָקֵן וְאִינוּ לְפִי כְבוֹדוֹ וְחֹדְלָתָ. אוֹ בְּהִמַּת עוֹבֵד כּוֹכְבִים וּמִשְׁאוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֹדְלָתָ: עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ: לְפָרֵק הַמִּשְׁא. מִלְּמִשְׁקַל לִיָּה מִלְּטוֹל מִשְׁאוֹי מִמֶּנּוּ:

(ו) כִּי-תִרְאֶה חֲמֹר שְׁנֵאָךְ רֵבִין תַּחַת מִשְׁאוֹ וְחֹדְלָתָ מַעֲזֹב לוֹ עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:

ו"א כִּי תִרְאֶה חֲמֹר שְׁנֵאָךְ וְגו': הָרִי כִּי מִשְׁמַשׁ בָּל' דְּלָמָּא שֶׁהוּא מִד' לְשׁוֹנוֹת שֶׁל שְׁמוּשֵׁי כִּי וְכֵה פִתְרוּנוֹ שֶׁמָּא תִרְאֶה חֲמֹרוֹ רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ: וְחֹדְלָתָ מַעֲזֹב לוֹ: בְּתַמִּיָּה: עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ: עֲזִיבָה זֶה לְשׁוֹן עֲזָרָה וְכֵן עֲצוּר וְעֲזוּב וְכֵן וַיַּעֲזְבוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַד הַחֻמָּה מְלֹאָה עֶפֶר לְעֲזוּב וּלְסִיעָה אֶת חוּזֵק הַחֻמָּה. כִּיּוֹצֵא בּוֹ כִּי תֹאמַר בְּלִבְבָךְ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי וְגו' שֶׁמָּא תֹאמַר כֵּן בְּתַמִּיָּה לֹא תִירָא מֵהֶם וּמִדְּרָשׁוֹ כֵּךְ דְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ כִּי תִרְאֶה וְחֹדְלָתָ פְּעָמִים שֶׁאֵתְה חוֹדֵל וּפְעָמִים שֶׁאֵתְה עוֹזֵר הָא כִּיּצַד זָקֵן וְאִינוּ לְפִי כְבוֹדוֹ וְחֹדְלָתָ. אוֹ בְּהִמַּת עוֹבֵד כּוֹכְבִים וּמִשְׁאוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֹדְלָתָ: עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ: לְפָרֵק הַמִּשְׁא. מִלְּמִשְׁקַל לִיָּה מִלְּטוֹל מִשְׁאוֹי מִמֶּנּוּ: